

ЛЕМ.фм+

ПАНРУСИНЬСЬКИЙ ТЫЖДЕННИК № 13 13.06-19.06.2016

WWW.LEM.FM

Час на пікнік!

4

Русиньскы табліці
рішыв Уряд влады

6

Давид Сверчынський
стане до бою в рідній
Креници

18

Камеры в руки – кру-
тиме фільмы о лем-
ківських традициях!
Забыткоманія 2016

Зміст

Руска Бурса, Горлиці, 10. червця/юнія 2016 р.

Рекомендуємо //

22

Ревізіоністы

Чоловік ку тому має барз близко. А не лем простый чоловік. Може ся то стати і тым інтелігентнішым. В моменті, коли не має в діскузіі жадного далшого аргументу, заатакує свого діскузного партнера образіньом, або несмыслным означіньом...

4

Русиньскы табліці рішыв Уряд влады

6

Давид Сверчынський стане до бою в рідній Креници

10

Ціны Літературного фонду про Мороховічову-Цвик і Коневала

14

Хто найліпше старал ся о лемківскы забыткы?

16

Духновічів Пряшів привитать веце як 70 участників

18

Камеры в руки – крутиме фільмы о лемківскых традициях! Забыткома-нія 2016

22

Ревізіоністы

24

Події в найближшым тыжњи

26

101 років тому в Талергофі...

30

Скоропис

31

Фафриндя і сконфіскуване

Редакция:

Шефредактор:
Демко Трохановскій,
технічний редактор:
Наталія Малецка-Новак,
члены редакції:
Богдан Гамбаль,
Севериян Косовскій,
Петро Медвідь,
Павел Малецкій.

До
Пан Петро Трохановскій
Шефредактор лемківского часопису «Бесіда»

150. номер часопису «Бесіда» то добра нагода до підсумуваня і рефлексії, але найвеце на гратуляції! Пане Петре, за веце як 25 років незломной редакторской роботы – дякуємо! Роботы на найвысшым журналістичным рівни, з дбалістю о едіторскы дрібниці і предовшыткым статус лемківского языка.

Того місяця святкуємо тіж 25-літя реактивації Стоваришыня «Руска Бурса» в Горлицях і 5-літя радия ЛЕМ.фм. А Вы все были при нас, хоц окрем функції шефредактора, лучыте тільки абсорбуючых функций в нашым лемківскым світі. 150 номерів «Бесіды» – то нова, передумана, консеквентна і жыва лексика, яка дала основу для наших молодіжних ініціатив як лемковина.нет, ци вкінци ЛЕМ.фм. 150 номерів «Бесіды» – то свідоцтво про жытя нашой культуры і ей непрерывного тырваня. 150 номерів «Бесіды» – то дискурс і напрям, який што два місяці через чверт столітя гостит в наших хыжах. 150 номерів «Бесіды» – то, наконец, Вы, Ваш труд і посвячыня.

Дякуємо Вам за тото вшытко, што ціле своє жытя робите для нашого Народу і для нашой культуры. Желаме Вам Многих і Благых Літ в здоровлю, сатисфакції і мирі. Фурт ждеме на Ваше добре слово, глибоку поему, гарду співанку, якістне тлумачыня, символічну драму та і на наступне чысло «Бесіды».

Были сте, постійно сте і все будете для нас авторитетом. Я, особысто, з іщы не доцяп свідомой молодости памятам (то было добре 20 років дозад) як під своїом стріхом гостили сте тыжнямы нас – діти, жебы зрыхтувати артистичний програм на лемківскій праздник. Вшытко было Вами зрыхтуване, написане, скомпонуване, а наконец режысеруване – а при тым вшыткім дали сте нам спати, істи і родинну лемківску атмосферу.

Вашу вартіст, важніст і статус потверджают остатні обридливы атаки на Вас. Кед бы сте не были *кымси*, мали бы сте спокій – так днеска, як і колиси. Прикре ест тото, же атак на Вас выміряли Українці – представники народу, котрому Вы, як учитель українського языка в тамтых часах, выховали сте в духу Шевченка і інчых выдатных українських творців неедно покоління молодежи. По мойому, не ест то атак лем на Вас, а на цілу лемківску культуру, котру зо собом репрезентуєте. В СБ-цкых папєрях, в тых – выбачте за слово – *риговинах*, в рапортах, які вказали ся в українськым часописі, неє ани єдного речыня, котре свідчыло бы, же сте дакому пошкодили, або хотіли пошкодити. Ба! Сут гын слова того *офіцера*, же не хочете пошкодити ани українськым націоналістам! – а по тільких роках, то они Вам зас хотят пошкодити. То ест атак на лемківску меншыну тым барже, же кед українське середовиско хоче люструвати, най зачынат од себе, а того рода і аж такой пацятыны іщы не было. Окрем того, вартат прикликати, же тоты СБ-цкы папєрі вказуют ясно – мусіли сте ціле своє жытя, так колиси, як і частично днес, ани лемківска меншына, ани ништо – не забезпечили Вам материяльних обставин до свобідной творчой роботы.

Най тоты планны духом і інтелектом люде низкого формату бабрают ся в тым безчестным болоті і комуністичным лайні. Най пасут ся на Вашій роботі, яком было розпаліня Ватры. А Вы – робте Своє (значыт Наше).

Пане Петре, особыливо за 150 «Бесід», але тіж за ціле жытя для і про Лемків – Боже заплат. Будте здравы і в спокою обізрийте сой Евро 2016 і Олімпіяду.

З пошаном,
Ваш ученик,
Павел Малецкій

Павел Малецкій

Петро Медвідь
petro@lem.fm

Русиньскы табліці рішыв Уряд Влады

В повязаню із вживаньом закона о хоснованю языків народностных меншын дістав Уряд влады за рік 2015 цілково три поданя. Выходить то із *Справи о позиції і правах членів народностных меншын* за рік 2015, котра была словацьков владов схвалена 8-го юна 2016-го року.

Дві поданя пришли од фізичных особ і дотуляли ся підозріню із порушования закона при выдаваню двоязачных урядных документів. Єдно поданя пришло од правницькой особы – *Здружіня інтелігенції Русинів Словеньска*, котрого председом є Ян Липинський, і дотуляло ся 68-ох русиньских сел. Ішло о підозріню, же органы верейной справы не были означены в языку меншыны, а так само, же табліці, котры означують село, не были в языку народностной меншыны. В тім припаді русиньской меншыны.

В матеріалі ся пише, же у вибраних русиньских селах проходила у децембрі 2015-го року контролія. «В рамках зробленої контролі были села методічно напрямены односно реалізації обовязків, котры выходять зо закона», пише ся далше в споминанім документі. В 56-ох припадах были знайджены недостаткы направлены і в решті припадів суть діла в штадію выбавльованя.

«Старостове то на многих селах не дотримовали – браковали русиньскы означіня, припадно там были іщі стары, українскы означіня, котры на русиньских селах были хоснованы іщі перед або тісно по 1989-ім році»

Подля перепису населіня із 2011-го року є сел, в котрых бы мали быти двоязычны – словацькы і русиньскы, означіня сел і урядных будов в селі, много веце. Но результаты із 2011-го року суть законзервованы і не берут ся в припаді вживаня закона о хоснованю языків народностных меншын до увагы. Мадярска народностна меншына, котрій нарозділ од русиньской меншыны каждым переписом кількість пригелосеных жытелів зменшує ся, просадила, жебы до 2021-го року коло двоязычного означования выходило ся із результатів перепису у 2001-ім році. Мадярі на Словакії тым постарали ся о то, жебы не страчали кількість двоязычно означеных сел, што їм із результатів перепису у 2011-ім році реално выходило. Русинам то навспак пошкодило, кідже подля перепису із 2001-го року може быти двоязычно – словацькы і русиньскы, означеных лем споминаных 68 сел.

Старостове то на многих селах не дотримовали – браковали русиньскы означіня, припадно там были іщі стары, українскы означіня, котры на русиньских селах были хоснованы іщі перед або тісно по 1989-ім році. Означіня урядных будов было на русинь-

ских селах скоріше вынятком, як правилом. На Словакії так само є єдно місто, котре сповнять условії на то, жебы мати по русиньскы і означіня улїць. Іде о місто Міджілабірці. Дотепер містьскы заступительства із приматорами, котры ся там вычеряли, тоту справу в місті не рішыли.

По новому бы на Словакії мали быти на народностно змішаных територіях двоязычно означены і желізничны штації. До Програмового выголошіня влады Словацькой републікы на рр. 2016–2020 то просадила коалічна партія *Most-Híd*. Коли буде тот пункт выголошіня влады почас штирирічного періоду наповнений не є точно встановлено. Як нашу редакцію інформовав член партії *Most-Híd* і сучасный державный секретарь *Міністерства школства, науки, досліджіня і шпорту Словацькой републікы* Петро Крайняк, іде о комплікований легіслатівный процес, но партія вже робить крокы ку тому, жебы ся двоязычны означіня на желізніці стали реалностьов. В припаді легіслатівных змін, котры такы означіня на желізніці уможнять, двоязычны табліці прибудуть і на многих русиньских селах, ці в місті Міджілабірці. •

Давид Свєрчынський стане до бою в рідній Креници

Лемківській файтер Давид Свєрчынський неодола стане до бою на рингу в його ріднім місті – Креници. Буде то бій о Медженародний Чемпіонат Словації в категорії К-1. Змагання пройдуть 18. червця/юнія т.р., в креницькій галі Містецького Осередка Спорту і Рекреації.

Противником лемківського кікбоксера буде Жану Малкріядо Круз, файтер родом з Португалії, котрий проживає в Польщі і виступає як репрезентант вроцлавського клубу. Давід Свєрчынський виступит як файтер новосандецького клубу «Fight House 27 Nowy Sącz».

Свєрчынський мал уж скорше нагоду станути до бою з Португальчиком, лем перед виходом на ринг Малкріядо Круз в незнаних обставинах заслабнул, прото бій был одкликаний. Речена подія проходила влони на галі Flight Exclusive Night 7 в Быдгощі. З особом противника лемківського файтера є більше контрверсій. Не обышло ся без скандалю вчас галі в Сопоті, котра проходила в марци т.р. Товды же Португальчык втюк з галі і нияк не станул на рингу (мал ся товды бити з єдним з польських файтерів). То не

перший ринговий бій Жану Малкріядо Круза (называного тіж «Ганібальом») з лемківськима файтерами. В січни/януарі 2015 р. програв через нокаут з Павлом Біщак, Лемком з західньої Польщі.

Свою карєру Д. Свєрчынський зачынал як заводник, виступуючий в формулях ляйт і фуль-контакт, здобываючи медалі м.ін. в Чемпіонаті Польщі. Два послідні рокы запоряд выгrywал в Бардийові бій о пояс Медженародового Чемпіона Словації. Перший раз повело ся му того досягнути в 2014 році, а о рік, вернувши на бардийовський ринг, повторил тот успіх.

Давід Свєрчынський підкрислят свою русиньску приналежність предовшыткым тым, же на рингу все виступає в шортах, прикрашених русиньськым гербом – карпатськым медведьом. ●

Два послідні рокы запоряд выгrywал в Бардийові бій о пояс Медженародового Чемпіона Словації.

Русины маюť більше спортовців, котры змагають ся на боксерських рингах во вшеляких категориях, або виступуют з русиньськима емблемами. На заході Польщі, в Ліґниці, проживає і тренує спомнений выже Павел Біщак – чемпіон Польщі, Европы та Світа в кікбоксінгу К-1. Пару днів тому словацькій заводник, симпатизуючий з Русинами, Павел Ґарай (подібні як Давид Свєрчынський носит на шортах русиньського медведя), здобыл два золоты медалі на чемпіонаті Словацької Республики в кікбоксінгу.

Чемпіон Давид Свєрчынський Свєрку гордо вказуючий русиньського медведя, фот. фб-профіль спортовця.

- 25-ліття реактивації Стоваришыня Руска Бурса
- 5-ліття радия ЛЕМ.фм

18 VI 2016 /субота/

Пляц перед Руском Бурсом в Горлицях

14:00 gry i zabawy dla діти / школярів лемківського языка

16:00 **КОНЦЕРТЫ:**
Терочка Сусанна
Мария Мачошкова

пiкник: домашні закуски,
кобаска з огня

свобідний вступ!

- 25-lecie reaktywacji Stowarzyszenia Ruska Bursa
- 5-lecie radia LEM.fm

18 VI 2016 /sobota/

Plac przed Ruską Bursą w Gorlicach

14:00 gry i zabawy dla dzieci / uczniów języka łemkowskiego

16:00 **KONCERTY:**
Teroczka Susanna
Mária Mačošková

piknik: wiejskie jadło,
pieczona kiełbaska

wstęp wolny!

Ціны Літературного фонду про Мороховічову- Цвик і Коневала

14-го юна 2016-го року одбуде ся в Братіславі святочне передавання Цін і Премій словацького Літературного фонду (Literárny fond) за оригіналну творчість за 2015-тый рік. Літературный фонд буде передавати і Ціну Александра Павловича, котра належить русинській літературі.

Ціну Александра Павловича фахова журі за 2015-тый рік уділила двом русинським писателям. Єдна ціна попуте Кветі Мороховічовій-Цвик (Квета Галасова) за поетічну збірку Любовны періпетії, котра вышла іщі у 2014-ім році і видавательом був Сполок русинських писателів Словеньска. Павловичову ціну здобыв і Миколай Коневал за збірку під назвов З русинського сердца. Мої стишки (2). Тота книжка была видана Русиньсков обродов на Словеньску у 2015-ім році.

Літературный фонд уділює од 2005-го року літературну Ціну Александра Павловича за найліпший літературный твор написаный по русиньскы і Премії за літературный твор написаный по русиньскы і за тлумачіня літературного твору зо словацького на русинський язык. Ціны і Премії Александра Павловича суть все удільованы творам, котры вышли у попередніх двох роках. Ціну і Премії уділює выбор Секції про оригіналну літературу на пропозицію журі. ●

Хто найліпше старал ся о лемківскы забыткы?

Наталія Малецка-Новак
natalia@lem.fm

Генеральний Консерватор Забытків в Польщы оголосил конкурс для опікунів забытків і тых, котры заряджают забытками, вписаныма в державний реґістер забытків. То конкурс, в котрым доцінены будут едукацийны діяня, підняты цілю популяризувати знаня про культурове дідицтво і зміцняня соспільной свідомости значыня забытку.

З обшыри Лемковины в державний реґістер забытків вписаных єст коло 130 обектів і комплексів обектів. То головні забыткы сакральной архітектуры (церкви, дзвінниці, капличкы ітп.), або сельска забудова. До їх вознесія причынили ся Лемкы, але на нашій землі сут тіж забыткы, якы сут ділом рук інчых націй, напр. военны цмонтері, або стаціи узкотовой колейкы. Забыткы причыняют ся до утримуваня памяти о місцях, людях і історії, до вказуваня культурового дідицтва даной обшыри.

Жебы взяти участ в конкурсі, треба до 26. вересня/септембра т.р. зголосити проєкты, котры, по перше – реалізуваны были в 2015 році, а по друге – задачом проєкту было попу-

ляризуваня знаня про даний забыток, чого ефектом мало бы быти влияня на збільшыня свідомости соспільства про потребу захованя забытків в добрій кондиції.

Зголошыня можут быти присланы в трьох категоріях:

- прелекції, выклады, варштаты,
- пленеровы активносты,
- выставки і мультимедияльны проєкты.

На выграных конкурсу ждуть фінансовы нагороды. Зголошыня проєктів треба выслати на адрес: Narodowy Instytut Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa.

Примірним проєктом, якій выполнял вшыткы критеріи передуманой концепції промоції забытку з тырвалыма ефектамы, был проведений влони проєкт пн. *Кольорова церкв.* В церкві свв. Космы і Даміана в Бортным была зорґанізувана найперше професійна выставка, полностью представляюча знаня про вельофарєбніст церквы, іконы церквы та історію бортнянських парохів, пак проведено документацию і кверенду цілости артистичных,

забытковых та історичных прикмет церквы. А на фінісажы выставки, якій кінчыл речений проєкт, запрєзентувана была мультимедияльна апликация, даюча змогу віртуальні звидіти і обзерати церкв так, яком была в ориґінальнм виді, а то за справом специяльного дотыкового панелю, замонтуваного в притворі церквы. Попри фінісажы выголошена была тіж наукова прелекция про дослідничы та документацийны працы при забытковых деревяных обектах. Докладны реляції з вернісажу і фінісажу можете сой прочытати і пообзерати на портали www.lem.fm. Реалізатором проєкту была Мазярска Загорода в Лоси з церквом свв. Космы і Даміана в Бортным Одділ Музею Двору Карвациянів і Гладышів в Горлицях. На жаль, публичны музеї сут вылучены з конкурсу, зато проєкт *Кольорова церкв.* не може быти зголошений, хоц єст то, в нашій опінії, барз добрі вказаний примір змогы активно звидіти забыток і познати його історію. ●

Друга част выставки, *Кольорова церкв.*, поміщена в храмі вірных, на якій презентуваны были колишні іконы бортнянської церквы.

Част тых ікон была вывезена на Україну в роках 1940-45, а част находить ся в колекциях Музею Ікон в Ланцуті і Саноку. Перша част выставки, поміщена в притворі, презентувала парунадцет кольорів, якыма прикрашена была бортнянська церкв, а третя, яку найти мож было в олтарній часті, представляла історію парохів церквы в Бортным.

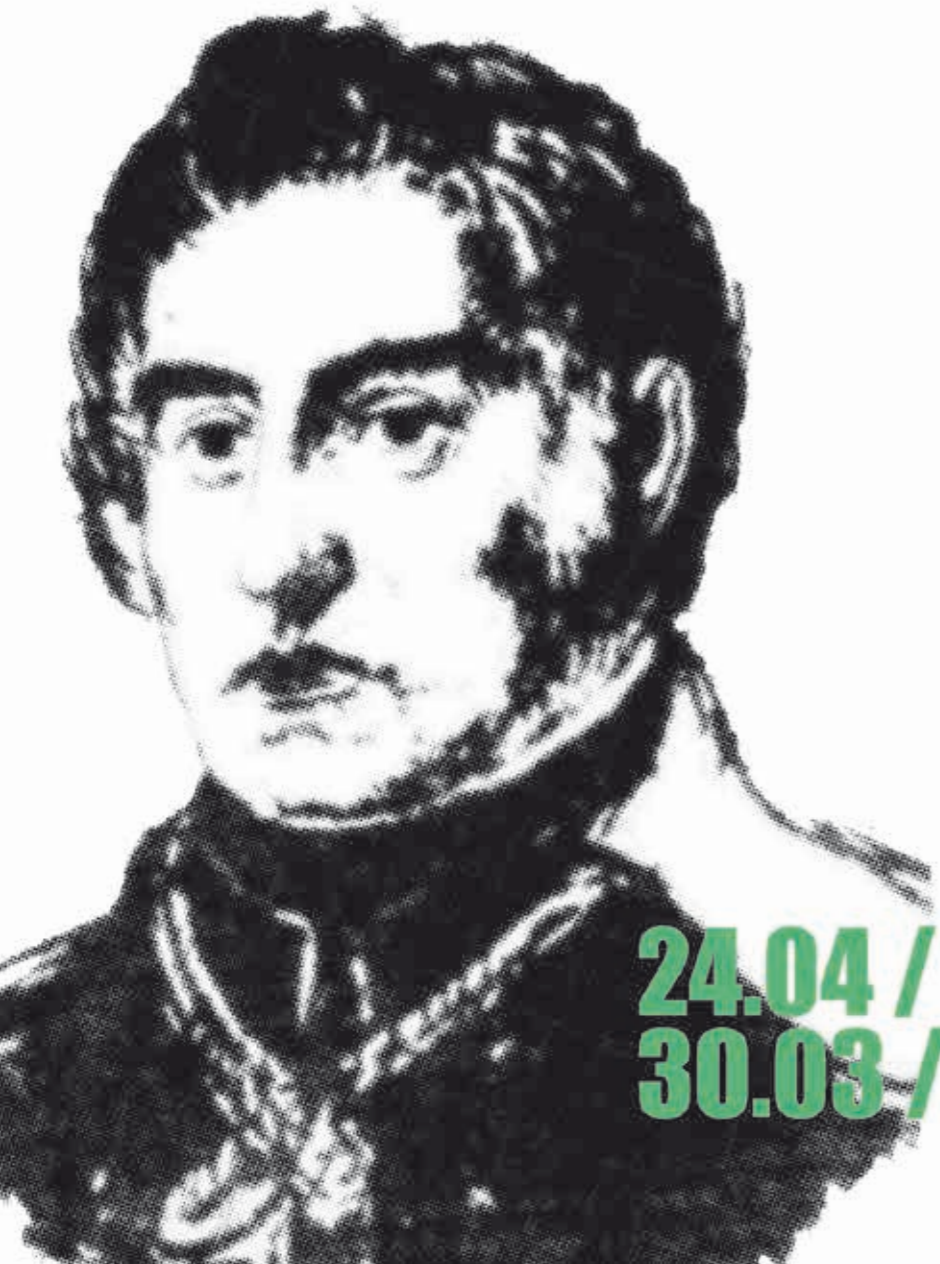
Мультимедияльний панель, якій находить ся в притворі бортнянської церквы, з котрого мож дознати ся про історію церквы, вшыткы єй кольоры – єй выгяд ззовни та в середині. Поміщено на ним деякій архівальний материал та забавовий зміст і для наймолодшых звиджаючых, для котрых зрыхтувана єст малюванка – там мож подля свогого концепту прикрасити бортнянську церкв.

Знимка з фінісажу выставки, вчас котрого Клавдія Збегень і Жанна Орхель – ініціаторкы та координаторкы выставки, підсумували цілий проєкт, якым была *Кольорова церкв.*, Анджей Жыґадло выголосил прелекцию пн. *Дослідничы та документацийны працы при забытковых деревяных обектах.*

Фот. Каміль Палюшек та Мацей Левек.

24.04 / 1803
30.03 / 1865

Духновічів Пряшів

привитать веце як 70 участників

Петро Медвідь

petro@lem.fm

І того року одбуде ся цілословацькый конкурз в декламації русиньской поезії, прозы, властной творчости, і малых сценічных форм під назвов *Духновічів Пряшів 2016*. Головным організатором є Русиньска оброда на Словеньску і подія одбуде ся з фінанчнов підпоров Уряду влады Словацькой републікы – програм Култура Народностных меншын. *Духновічів Пряшів 2016* быв підпореный і Окресным урядом в Пряшові – Одбором школства.

Духновічів Пряшів 2016 є вже 17-тым річником того конкурзу. З думков засновати тот конкурз пришла перед сімнадцятьома роками членка Русиньской оброды на Словеньску і їй бывша председничка Анна Кузмякова. Того року ся буде на сцені Театру Александра Духновіча в Пряшові, де буде подія проходити, змагати веце як сімдесять участных – дітей і дорослых. Категорії суть поділены подля жанрів на поезію, прозу, властну творчость і малы сценічны формы. Окремо суть іщі тоты категорії поділены подля віку декламаторів і творців.

Перед цілословацькым конкурзом проходили регіональны і окресны конкурзы Духновічового Пряшова. На цілословацькый конкурз поступають тоты найліпшы із регіональных конкурзів. Тот рік лем в рамках окресного конкурзу у Свіднику брало участь пятьдесять декламаторів.

Цілословацькый конкурз *Духновічів Пряшів 2016* буде проходити 14-го юна 2016-го року од 9.00 год. в просторах Великой сцены Театру Александра Духновіча на ул. Яркова 77 в Пряшові. Конкурз є одкрытым про шыроку публіку. Зато вшыткых любителів русиньского літературного слова, русиньской поезії і прозы сердечно запрошаєме, жебы пришли посмотрити і підпорити малых і дорослых декламаторів. ●

«*Духновічів Пряшів 2016* є вже 17-тым річником того конкурзу. З думков засновати тот конкурз пришла перед сімнадцятьома роками членка Русиньской оброды на Словеньску і їй бывша председничка **Анна Кузмякова**»

Наталія Малецька-Новак
natalia@lem.fm

Камеры в руки – крутимо фільми о лемківських традиціях! Забыткоманія 2016

Тирват друга едіція фільмового конкурсу Забыткоманія організованого Народовим Інститутом Дідицтва во спілпрацы з Польским Інститутом Фільмовой Штуки.

Того рока головном темом сут Памятники Історії, зато участники маю нагоду, жебы познати ближе важны місця історії, які находят ся коло них. Памятник Історії то єден зо штырьох видів охорони забытків, вымінений в уставі про захороніня забытків та опіки над забытками з 2003 р. Званьом тым окрислят ся объект о выдатным значыню для культуры Польщы. Рангу званя підкрислят факт, же єст оно признаване Президентом Польщы.

До днес выріжнено 60 забытків, які характеризуют ся особливима прикметами і значыньом для культурового дідицтва державы. Серед той елітарной групы найближе Лемковины находят ся напр. копальні соли в Бохні і Велічці, історична забудова міста Кракова, ци замок в Ланцуті. Листа Па-

мятников Історії єст мінцо зріжницювана, найдемо на ній забудовы старых міст, мечеты і мизары, археологічний резерват, паперний млин, водний пут, палацы, парки, замкы, твердыні, а навет робітниче осіля. На самій Лемковині не находят ся ани єден объект, але як заповіл журналістам о. Володислав Канюк вчас вручяна нагороды Малопольского Воевідства ім. М. Корнецкого, будут проведены старяна, жебы лемківска церков Покровы Божой Матеры з Ганчовы была призна на президентом Польщы за Памятник Історії, што было бы престижовым не

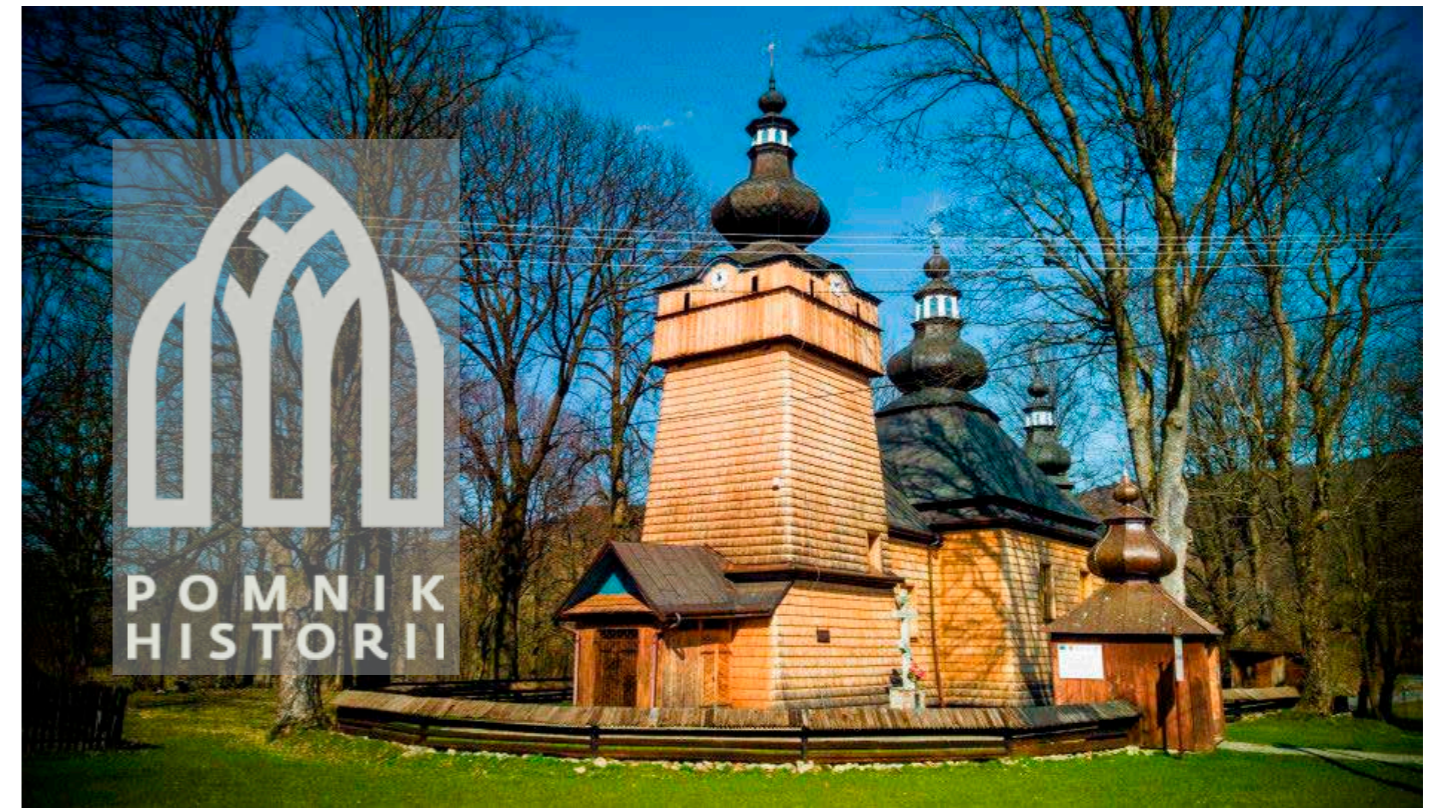
лем для лемківского селечка, але і для цілого регіону. Церков в Ганчовій была уж спостережена на высоком щаблі – два рокы тому здобыла перше місце в конкурсі, оголошаным міністром культуры і народового дідицтва, пн. Задбаний Забыток в категорії деревяны конструкции і архітектура. Званя Памятника Історії достало уж вельо сакральных забытків, напр. костел в Ловічу, катедра в Гнезні, Фромборку ци цілы монастырскы забудовы (Ясна Гора, Лежайск, Любін, Жагань і інчы).

Хоц тым разом не мож ішы накрутити конкурсового фільму, або репортажу про дакій лемківській Памятник Історії, то до конкурсу мож тіж зголосити фільм звязаний з нематеріальным дідицтвом, значыт з локальными традиция-

ми, обрядами і звыкамы. З том заувагом, же фільм не може быти анімуваний.

В конкурсі можут стартувати гімназисты та ученикы выжегімназьяльных шкіл, студенты та абсолювенты фільмовых шкіл. Його цілю єст розвиваня фільмовых пасий та популяризация знаня о забытках і заінтересуваня місцевым культуровым дідицтвом. Конкурс Забыткоманія то м.ін. проба одчаруваня забытків – справліня, жебы молодым не асоціювали ся лем як малоінтересуючы, нецікавы і з закуреном історийом объекты.

Фільмы мож присылати до 30. червця/юнія. Дрібниці конкурсу найдете на сайті nid.pl. •

На знімці церков Покровы Божой Матеры в Ганчовій, для якої ведены сут діяня, жебы церков остала узнана за Памятник Історії, фот. Каміль Палюшек (фб-профіль: Cerkwie Łemkowskiego Beskidu).

Ревізіоністи

Чоловік ку тому має барз близко. А не лем простый чоловік. Може ся то стати і тым інтелігентнішым. В моменті, коли не має в діскузіі жадного далшого аргументу, заатакує свого діскузного партнера ображінном, або несмыселным означінном. Найліпше таким, котре є хосноване на вшытко, што є в протиречіню з його поглядом, і котре само о собі може выкликати негатівны чутя міджі людми. В тій хвілі суть про тоту другу сторону діскузіі дві можливости. Продовжовати далше і выаргументовати собі свою позицію, пояснити, же такы пусты слова не мають смыслу, або ся поставити і іти гет. Все ем був прихыльником продовжованя діскузіі. Але і то мусить мати свої граніці.

Лем недавно появило ся на сайті Youtube відео, де Софія Федина, голова СФУЛО («Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань»), знова раз пояснювала, хто то суть Лемкы, Русины. Окрім того, же кандідатка по-

літчных наук не мать основны знаня, кідь бісідує о Лемковині і Лемках на теріторії сучасной Словачкї – де нигда нич так не існовало, або кідь бісідує о православній церквї у Флоринці, яка подля ньой належала на зачатку 20-го столітя під Московскый патріархат, Федина іде іщі далше. Сягать по несмыслах, жебы о Русинах зробити планый образ, наведе она то не робить в рамках діскузіі, де бы ся тотя друга сторона проблему могла обгаїти, она то робить в телевізнім програмі, де сідить редактор, який їй лем согласно махат з головов і од зачатку видіти, же точно на такый тон і такє означованя односно Русинів тоту діскузію з головов СФУЛО і зробив.

Ку тому, же русинський рух і русинство є все повязано із Православнов церквов Московского патріархату, даремно дашто довго писати. Можеме ся засміяти. Наприклад на Словачкї у Русинів домінує Грекокатоліцька церкво і тотя якбач підпо-

«Але тотя найліпша карта, котру Софія Федина вытягла і розкрыла нас, то вже нераз повторяны лжы о тім, же нас платить Москва»

рядкована Москві тяжко може быти. Войводина тото саме – наведе, там суть лем грекокатоліци. Православна церкво на Словачкї ці в Польці – автокефалны. Але чом бы то мала знати найліпша у фаху русиністкы, гейже? Головно, кідь то на Україні тепер так добрі може звучати, кідь шмариме русинський рух під «неприятельскый» Московскый патріархат.

Але тотя «найліпша карта», котру Софія Федина вытягла і «розкрыла нас», то вже нераз повторяны лжы о тім, же нас платить Москва і же наш рух перевязаный із так популярным словным спойном «Русский мир».

Ку плачіню Москов лем едно. Думам, же каждый може мати приступ ку інформаціям о тім, як русинскы обчаньскы здружїня суть фінанцованы державами, в котрых суть і кілько

На фотографії: Смерть Сократа, жрідло: вікіпедия.org.

грошей на што дістануть. Рубель, котрый завтра може мати ціну вступу на публічну туалету, досправды не є тото, што бы требало нашым активностям, а не сьме на то ани одказаны. Зато тепер лем дакілько фактів о тім, што має «Русский мир» із русинськым рухом по 1989-ім році.

Як раз то, же европскы державы, в котрых жыє русинське насеління, по 1989-ім році зачали ся обертати на Запад, і перестали мати повинно наряджене смотрити як на святый образок на Москву, што нам дозволить, і што уж є за граніцьов того, што мож, уможнило Русинам в тых державах здобути статус, котрый їм все належав. Здобути статус окремого народа, окремой народностной меншыны в тых державах, хосновати свої права так, як і іншы меншыны.

Тым, же нашы державы, котрых сьме все были і сьме лояльнымы жытелями, хотіли належати до Европы, нам одкрыли ся можливости кодифіковати свій язык, основати нашы общества, мати властны школы, розвивати свій язык, свою культуру. Мы сьме не перешли із повинного навчаня українського языка і навчаня ся о тім, же сьме Українці, на навчаня російського языка і навчаня ся о тім, же сьме членове великого руського народа.

Вшытко, што сьме за тоты рокы здобули, могли сьме здобути лем зато, же нашы державы зачали, або холем робили крокы к тому, жебы приналежати до Европы, ку чому належать і штандарды людських прав. А не зато, же сьме розвивали «Русский мир». О чім Софія Федина властно бісідує, кідь бісідує же міджі Русинами є «Русский мир», кідь мы докінця ведеме звады о тім, ці Росія може або не може быти членом Світового конгреса Русинів?

Кідь ся посмотриме на державы, в котрых є природне насеління карпатських Русинів, то єдина Україна од 1991-го року не знала властно што зо собов. Коло каждого єдного обзераня ся за Европов потім двараз посмотрила на Москву і зробила крок ближей ку великому братови. Значіть хто ту є під впливом «Русско мира»? І як то, же як раз на Україні Русины доднесь мусять войовати за свої права?

Русинам не треба жадного «Русско мира», так як їм не треба быти ани частьов українського народа. Русины суть народ із властным языком, культуров, історійов, і на тото вшытко можуть быти горды без того, жебы ся мусили одкликавати на дакого іншого. Русины все історічно належали до Европы і старали ся о односины з Европов. Же суть міджі Русинами такы і іншакы – то най мі дахто вкаже в котрім народі не суть і демократы, і русофілы, і комуністы і... міг бы ем продовжовати. Лемже спяты русинський рух із якымсь «Русским миром», є чіста маніпуляція на вытворіня чорного образу о Русинах.

Все ем був прихыльником продовжованя діскузіі. Але і то мусить мати свої граніці. Не є о чім бісідувати із ревізіоністами, котры хотять приспособлювати історію. Федина і їй подібны є ривізіонізм, є намагов іти проти чогось, што цілый світ вже давно акцептує. Жаль. Але нажал про них. ●

Події в найблизшым тыжні:

1

14.06.2016

«Духновичів Пряшів»
Театр Александра Духновича,
Пряшів, 09.00 год.

РУСИНЬСКА ОБРОДА
НА СЛОВЕНЬСКУ
**ДУХНОВИЧІВ
ПРЯШІВ 2016**

2

14.06.2016

Вручня Нагорід
Александра Павловича
Братислава

3

15.06.2016

«Москва-Петушкы» в ТАД
Театр Александра Духновича,
Пряшів, 19.00 год.

4

16.06.2016

«Москва - Петушкы» - песа ТАД
А4 – priestor súčasnej kultúry,
Братислава, 20.00 год.

17.-18.06.2016

Фестиваль «Калейдоскоп Культур»
Вроцлав

5

Лемківських климатів в тогорічній едиції
буде меньше як влони, але і так найде ся
час на презентацию русиньской ркультуры.
В суботу (18.06) в концертній части медже
14.00-18.00 год. на сцені вкаже ся Фоль-
клорний Ансамбль Розтока з Рудной на
чужыні. Більше - на портали lem.fm.

6

18.06.2016

Бій Давида Сверчыньского
о Медженародний Чемпіо-
нат Словації в категорії К-1

Містецькій Осередок Спорту
і Рекреації, Крениця.

18.06.2016

7

Пікнік з нагоды 25-літя
реактивації Руской Бурсы
і 5-літя основаня радия ЛЕМ.фм
Пляц при Рускій Бурсі,
ул. Сенкевича 28, Горлиці

ЛЕМ.fm

101 років тому в Талергофі...

13 ЧЕРВЦЯ. — Враз з вітцём споряджае генеалогічну таблицю кількох родів Лемковины. Войсковы власти берут до войска дра Собина і дальшых 90 люди, котрых часово поміщають в 32. бараку. Др Собин працат ся зо вшыткыма. Власти преносят до карантанного бараку такой 400 люди, з нашого бараку десятеро, серед котрых Бенько, Кошка, Бурдяк, Школьник, а з 4. – Головка, Соболицкій і інчы люде з ярославского і сусідніх повітів. Вшыткы працають ся, обнимают, плачут, аж йойчат. Крикы розходят ся зо вшыткых сторін. Вшыткы громадят ся при лазни. Одвиджую выздоровлюючого Дмитрия Качора, котрий, чуючы ся іщы слабым, лежыт нерухомо на нарах. Преконую го, кед буде міг, до прогулок по пляцу, на сонци. Потім з хворым Трембачом з Лоси іду, уж третіраз, до аптыкы по головне лікарство. Отримуеме зупу, штоси на подобу лемківской кеселиці.

Зупу тоту єдномысні назвали мы «гальопка», што значыт – «лет по ній гальопом».

Тягаровыма автами вывозят зопсуты аеропляны, выїзджают зо співом і пільоты. Слідом за нима іде гурма люди, до 100 осіб, выпущеных на вільницю. Серед них виджу Червіньского, Петра Брунарского. Міцно ліє.

В нашым бараку єст вшыткого 93 особы. На цілий барак дали з кіля мыдла. Писарьом нашого бараку єст Лысенко, бо «радця» отримал посаду коменданта 1. одділу. Пред полуденком выїхало до Грацу іщы пару люди.

14 ЧЕРВЦЯ. — В нocy барз ляло. З Кракова прыбыло 25 люди, з Крениці Ольга і Марія Гнатишак. Тустановича поміщено в нашым бараку. О. Василий Курилло, філософ Перегінец, о. Діонісій Мохнацкій, Бандровскій, Блищак і я – преходиме до 21. бараку, котрий на перше пізріня притульнійший і выгіднійший од попереднього. Чую ся барз змучений і старам ся одпочнути, хоц – ту заєдно одпочынок. Бекерскій сердечні працат ся з нами, не забываючы свойой привычкы – з низким поклоном дати нам понюхати табаку.

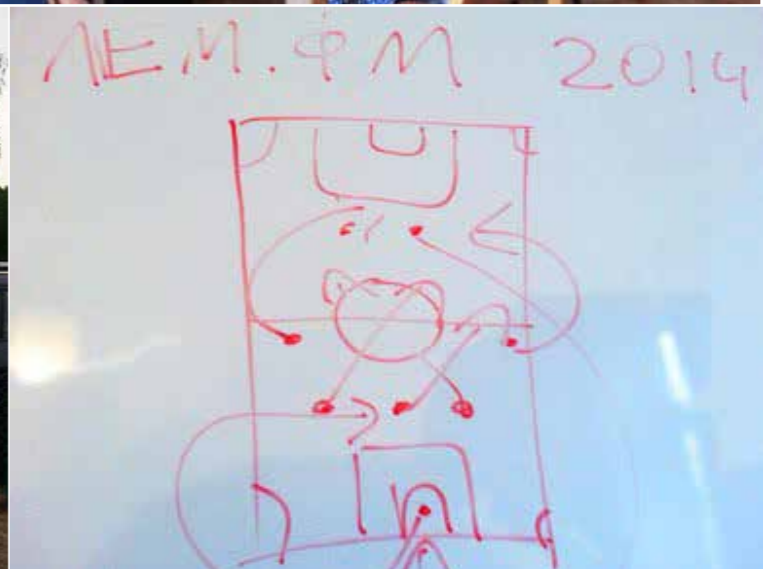
15 ЧЕРВЦЯ. — В нocy приморозок! Комендантом бараку єст о. Козиневич. В бараку сут два одділы. О. Вахнянин замавлят в Грацу три книжки. На почті дале непорядкы. Дижую в бараку од пілнocy до 6.00 рано. Єден п'яний вояк кличе мя, звідую: «Де ту мешкают дівкы?». «Не знам, де селят ся подібны сотворіня» – одповідам і вертам до бараку. Ден днеска теплий і приємний. Концерт Грінберга.

16 ЧЕРВЦЯ. — Веґетовники нашого бараку ідут ся купати. В нocy, пред самым свитаньом прыбыло 25 люди з дрогобычского повіту. О. Гнатишак приїхал з Грацу. Вправы пожаровой дружыны. Направляють 22. барак, а його мешканців часово, до закінчыня ремонту, розділяють по інчых бараках. Михал Собин тримат обовязок розділяня порцій в бараку. Слідчы власти преслухуют Лемків горлицкого, сандецкого і ґрибівского повітів. Федорко, студент академії штук, намалювал дост вірні портрет о. Василя Куриллы. Од дня приїзду до Талергофу пренесено мя уж до десятого бараку. Почта доручат дуже піняжных преказів. Тоты пінязі дають можливіст купівлі одежы і спожывных продуктів. Кед бы не тоты ґрошыкы, смертельніст в лаґрі зросла бы до страшных розмірів.

18 ЧЕРВЦЯ. — Власти примушуют нас записувати ся до пожаровой дружыны. Продолжуют ся преслуханы селян – Лемків. Далє писати не можу, бо зранил єм палец. Доктор третього району Вайс облял мі палец йодином і приложыл плястер.

17 ЧЕРВЦЯ. — Михал Максимович, Поруцідло і інчы «добровольці» преходят до III бараку. Днеска рано выпущено на свободу 100 люди. Ден гардий. Тимчак назначыл мя секретарьом свойой канелярії. Пишу протоколы і каждоденны спискы для двох шпыталів.

19 ЧЕРВЦЯ. — Казано зберати в нашым бараку по 10 гелерів на оплачыня обслугы.

Скоропис

шаня територіяльної цілости. Далекій єм од того, бо лояльны і законопослушны громадяне Закарпатя самы вирішыли в референдумі в 1991 р., же хотят ся лишыти при Україні. Зато на початок пропоную зробити компютеру симуляцію – одчынити на місяц Підкарпатску Русь од України, жебы провірити, ци Русины вкінці будут вызнаны, а русиньскій язык достане підпору і заінтересуваня од українських власти. Певно повісте, же за барз завидую (а то великій гріх) Крымским Татарам, же уж сут по успішній реформі языка і достанут новы учебники. Але то може і добрий спосіб на тест любви Кыйова до своїх громадян – буду тя любувал, кед тя при мі бракне.

Демко Трохановскій

demko@lem.fm

О дуже більше любви видно в спорті. Правда, в таким спорті, што не каждый годен го тренувати, а о выступях в професійнальнім виді ани неє што споминати, але ачий на боксерским рінгу мож спостеречы, же тягне до Русинів єдного Португальчыка. В найблизшу суботу Жану Малкрядо Круз прийде на Лемковину, жебы ся бити з Давидом Сверчынським за принципами К-1. То не перший раз, коли міг бы взріти на рінгу нашого файтера, але зачнийме історію од початку. Португальскій файтер в січни/януарі 2015 достал в печінку од іншого лемківського файтера (Павла Біщака), котрий выграл з ним через нокаут. Знаючы, же з тамтым му не пішло, Круз мал о пару місяців выйти на рінг против Давидови, але карпатскій медвід на шортах, котрий помагат Лемкови успішні розложыти своїх противників, мусіл так выстрашыти Круза, же тот ани не вышол на рінг. В квітні/апрілі того рока Португальчык зас не пришол ся бити на єдній гали, зато вшиткы уж тепер ся звідуют, ци прийде в суботу до Крениці. Карпатскій медвід та руки і ноги Давида Сверчынського, а до того лемківскій воздух Крениці – то буде порядна битка. Надіеме ся, же на хосен лемківського файтера, чого му барз желае!

Уж так раз было, же мій вступняк являт ся допіро в Скорописі. Так, видно, мусіло быти і товды, і тепер. Але злі мі з тым не єст, кед уж сам выдавця інтервеніює, жебы дати своє слово на початок. Жебы лем більше было нас (іде мі о нас вшиткых – Русинів, Руснаків, Лемків, незалежні як ся называе), што сой выдераме просторы, котры хочеме заповнити текстом в русиньскым языку. Ідут мі думкы уж до наступного абзацу, зато лем повім – Ні! Мы не перейдеме на латиньскій систем запису, бо нам природна азбука. Хоц і з таким до наших двери дуркали...

Уж єм покус зачал о тым горі. Крымскотатарскій язык переходит на латиньскій систем запису. Іщы в 20. роках минулого столітя язык того народу записуваний был арабськыма графемами, потім, до II Світової Войны, Татары з Совітского Союза мали період, коли перешли на латинку, жебы пак хоснувати кірилицю. Тота остатня не барз годна была оддати красу крымскотатарской бесіды, зато тепер довершыли ся роботы над подібным до сучасного турецького латиньскым записом. Кед ґу тій інформації придаме іщы тото, же на Україні неодола выйде 300 першых примірників учебників крымскотатарского языка, то сміло уж можеме повісти, же українська держава міцно заінтересувала ся розвитком і підпором Крымских Татарів і їх рідным языком. Обома руками єм за тым, мам лем єден проблем. Штоси ся мі видит, же ціле тото заінтересуваня і підпора набрали скорости по тым, як незідентифікуваны зелены чловечкы одрізали Крым од України. І може тади дорога? Товды Тя полюблят, коли тя бракне?

Аж ся само тисне на ґамбу, жебы зробити аналогію до одрізуваня інчых части сучасной України, котры за справом Сталінів, ци інчых Хрущовів неприродно (або надприродно!) нашли ся колиси в УССР. Не мусят то быти зелены чловечкы, бо медіі доносят, же і чловечкы інчых кольорів бы хотіли даяк переставити українськы границі (в їх розумліню привернути до історичного порядку). Очевидно, знам, же одраз ся з гуком одозвут деякы голосы, маючы проблемы з правильным одчытаньом русиньского языка, же закликую до сепаратизму і нару-

ЛЕМКО

ГАЗЕТА ДЛЯ НАРОДА.

надаваная на языкѣ, наблизенномъ до лемковского говора.

«ЛЕМКО» – газета для народа – ч. 38. за 1913 рік пояснят, як русиньскы діти мали бы ся справувати в школі. Выслухати спокійно каждую лекцію, каждую «высоко-патріотичну» промову і вшелеякы проповіді.

Рахувати треба з тым, же каждая неприємніст, тиск, молиґаня і дзвяндоліня вкінці ся кінчат. І товды наста не свобода. Карпаторуска свобода... Аж до слідующей фафринді о тыжден. Національні здравлю.

Зо школы.
Еденъ професоръ украинскій выголосивъ разъ до своихъ учениковъ барзъ патріотичну мову — котру закончивъ словами:
„И што то буде по моей смерти?“
„Вольне!“ — крикнувъ еденъ съ учениковъ.

ФАФРИНДЯ І СКОНФІСКУВАНЕ

Або патріотизм, або свобода

Богдан ґамбаль

gambal@lem.fm

STOWARZYSZENIE
„ RUSKA BURSA „
W GORLICACH

СТОВАРИШНЯ
„ РУСКА БУРСА „
в Горлицях

28

Zespół Pieśni i Tańca
< ЛЕМКОВИНА >

АНСАМБЛЬ
ПІСНІ І ТАНЦЯ
< ЛЕМКОВИНА >